

24.5.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntö: STM094:00/2016 ja STM032:00/2017, 30.3.2017

LAUSUNTO LUONNOKSESTA STM:N ASETUKSEKSI ENSIHOITOPALVELUSTA JA TERVEYDENHUOLTOLAIN ENSIHOITOA KOSKEVISTA MUUTOKSISTA

Suomen Yrittäjät lausuu ensihoitoon liittyvistä säädösluonnoksista seuraavaa:

Toukokuun alussa 2011 voimaan tullessa terveydenhuoltolaissa tarkoitetun ensihoitopalvelun järjestämisvastuu oli siirrettävä 320 kunnalta (kuntia 1.1.2013) 20 sairaanhoitopiirille viimeistään vuoden 2013 alusta lukien. Sairaanhoitopiirit siirsivät palveluiden tuottamisen itselleen tai usein pelastuslaitoksille. Tämän jälkeen toimintansa on lopettanut arviolta noin 150 alan yritystä. Tuottamistavassa tapahtuneet muutokset ovat nostaneet kuntien ensihoidon kustannuksia Nordic Healthcare Groupin tekemän selvityksen mukaan.

Tämä kehitys ei ollut oletettavasti kenenkään tarkoitus. Tarkoituksena ei liene ollut lopettaa yksityistä toimialaa, joka perinteisesti on hoitanut tehtävää. Yksityinen sektori oli vuodesta 1938 viimevuosiin saakka suurin toimija koko maassa.

Ensihoidon palveluntarve ja merkitys koko terveydenhuollossa sekä kustannuspaine kasvavat samassa suhteessa. Edellä esitetyt huomioiden sote-uudistuksessa ei ole tarkoituksenmukaista luoda samanlaista kehitystä, joka tapahtui aiemmin terveydenhuoltolain uudistuksen myötä. Käytännöt eivät yksiselitteisesti parane sääntelemällä, ellei samaan aikaan kiinnitetä riittävästi huomiota myös toimeenpanon kustannuksiin.

Terveydenhuoltolain muutosesityksen 39 § lähtee siitä, että ensihoito on viranomaistoimintaa ja kilpailuttamalla palveluntuottajalta hankitaan 73 §:n mukaan sellaiset potilaiden ja sosiaalitoimen asiakkaiden kuljetuspalvelut, joiden aikana potilas ei tarvitse vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa, ja jossa potilaskuljetusajoneuvona voidaan käyttää esimerkiksi takseja.

Kilpailutettava, kiireetön ambulanssipalvelu ja potilaiden siirtokuljetus ei enää jatkossa edellytä alan koulutusta ja osaamista. Yksityinen toimiala ennakoi muutosta, joka ei mahdollista jatkossa kestäväää yritystoimintaa, eikä sen edellyttämiä investointeja kalustoon tai henkilökuntaan. Esitys ei näin ollen mahdollista kustannusten ja laadun vertailtavuutta yksityisen ja julkisen toimijan välillä, joka toteutuisi parhaiten monituottajamallia hyödyntämällä.

Pykäläkohtaiset kommentit

Terveysdenhuoltolain 39 § 2 mom.

*Ensihoitopalvelu tuotetaan viranomaistehtävänä maakunnan omana toimintana tai yhteistyössä toisen tai toisten maakuntien kanssa. Tehtävää hoitaessaan maakunta hankkii erillisiä osakokonaisuuksia **muilta palveluntuottajilta** siten, että 40 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja palveluita on tarpeenmukaisesti saatavissa myös haja-asutusalueilla, ajallisten ja paikallisten kysyntähuippujen aikana sekä muissa vastaavissa tilanteissa, jolloin maakunta ei kyseisillä järjestelyillä tuota riittävää määrää sanottuja palveluja maakunnan väestölle.*

Suomen Yrittäjät

Edellä esitetty pykälämuotoilu jättää terminologisesti epäselväksi sen, että mitä muilla palveluntuottajilla tässä tapauksessa tarkoitetaan. Tarkoitetaanko tässä tapauksessa muilla palveluntuottajilla muita maakuntia vai yksityisiä palveluntuottajia? Mikäli sillä tarkoitetaan yksityisiä palveluntuottajia, niin se on näkökulmastamme kannatettavaa. Ensihoidon rajaaminen pelkästään viranomaistoiminnaksi ei ole millään tavalla perusteltua.

Terveysdenhuoltolain 40 § 1 mom. 1 kohta

Ensihoitopalveluun sisältyvät:

1) äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan hoidon tarpeen arviointi ja kiireellinen hoito ensisijaisesti terveydenhuollon hoitolaitoksen ulkopuolella, eivät kuitenkaan meripelastuslaissa (1145/2001) tarkoitettut tehtävät, tarvittaessa potilaan kuljettaminen lääketieteellisesti arvioiden tarkoituksenmukaisimpaan hoitoyksikköön ja äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan jatkohoitoon liittyvät potilaan siirrot, silloin kun potilas tarvitsee siirron aikana vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa; (29.12.2016/1516)

Suomen Yrittäjät

Pykälässä ehdotetaan ensihoitoon sisältyväksi sellaiset potilassiirrot, joiden aikana potilas tarvitsee vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa. Tämä kirjaus yhdistettynä 39 § 2 momenttiin, jonka mukaan ensihoitopalvelu tuotetaan viranomaistehtävänä, sulkee yksityisen toimijan kokonaan pois ensihoitopalvelun tuottamisesta ja vaikuttaa näin ollen olennaisesti markkinatilanteeseen.

Terveydenhuoltolain 73 §

Maakunnan tulee hankkia kilpailuttamalla sosiaali- tai terveydenhuollon hoitolaitosten vastuulla olevat ensihoitopalveluun kuulumattomat potilaiden siirtokuljetukset ja kiireettömät ambulanssipalvelut. Ensihoitopalveluun kuulumattomat potilassiirrot tarkoittavat niitä, joiden aikana potilas ei tarvitse vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa. Jos siirtokuljetusten järjestäminen kilpailuttamalla ei ole mahdollista markkinapuutteen vuoksi, maakunnan on ne tuotettava. Kiireettömällä ambulanssipalveluilla tarkoitetaan maakunnan laatiman asiakassuunnitelman perusteella toteutettavien palveluiden edellyttämiä palveluita, kuten asiakkaan palvelutarpeen mukaisia kuljetuksia ammattihenkilön vastaanotolle, diagnostisiin tutkimuksiin tai kuntoutuspalveluihin.

Suomen Yrittäjät

Pykälä antaa olettaa, että kiireetön ambulanssipalvelu ja potilaiden siirtokuljetukset eivät edellytä ensihoidon henkilöstön koulutusta tai ammattimaista kalustoa, koska sitä voi toteuttaa myös takseilla. Tämä vaikuttaa suoraan ensihoidon ammattimaisen yritystoiminnan kannattavuuteen, jos alalle ei ole enää jatkossa markkinoita.

Suomen Yrittäjien esitykset

Suomen Yrittäjät esittää, että ensihoidon järjestäminen ja tuottaminen erotetaan toisistaan. Ensihoitopalvelun järjestäminen on viranomaistoimintaa. Ensihoitopalvelun tuottaminen on terveydenhuoltopalvelua, joka tulee järjestää monituottajamallilla. Palveluiden järjestäjänä maakunnan keskeisin tehtävä on varmistaa, että verorahat käytetään vastuullisesti, markkinat toimivat ja palvelut tuotetaan monituottajamallilla.

Ensihoidon rajaaminen pelkästään viranomaistoiminnaksi ei ole tarkoituksenmukaista, sillä yksityisen toiminta on säädeltyä ja valvottua. Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajalla on oltava lupaviranomaisen myöntämä lupa palvelujen antamiseen ja lain mukaan toiminnan on oltava lääketieteellisesti asianmukaista ja potilasturvallista.

Suomen Yrittäjät esittää, että maakunta voi tuottaa omana toimintanaan merkittävän osan kiireellisestä ensihoidosta (kiireellisyysluokat: A-C tehtävät), jota yksityinen voi täydentää vähintään nykyisen lain määräämässä laajuudessa.

Yksityisellä sektorilla on yhtäläiset valmiudet tuottaa potilassiirtoja, joiden aikana potilas tarvitsee vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa. Monituottajamallilla ja kilpailutuksella voidaan varmistaa A-, B- ja C-kiireellisyysluokan ensihoitotehtävien hoitaminen. Lakiin on rakennettava selkeä kannuste maakunnalle varmistaa monituottajamallin toteutuminen ja kilpailuttaa osa näistä A-C-tehtävistä.

Päivystysluonteiset, kiireettömät ensihoitotehtävät (kiireellisyysluokka: D-tehtävät) ja potilaiden siirtokuljetukset tulee kilpailuttaa kaikilta osin. Tämä sisältää myös hoitolaitoksiin sisään kirjaamattomien potilaiden siirtokuljetukset, jotka muodostavat merkittävän osan markkinasta ja näiden kuljetusten kustannuksista vastaa Kela.

Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna, että tavoitteen saavuttamiseksi ja ennen lopullisia ratkaisuja STM ja SM selvittävät virkatyönä mitä terveydenhuoltolain aiempi muutos tarkoitti palveluiden saatavuuden, laadun ja erityisesti sen kustannusten osalta. Samalla tulee arvioida uusien lakimuutosten yritysvaikutukset.

Suomen Yrittäjät

Mikael Pentikäinen
toimitusjohtaja
040 504 1944
mikael.pentikainen@yrittajat.fi

Hannamari Heinonen
elinkeinopoliittinen asiamies
050 567 3395
hannamari.heinonen@yrittajat.fi

Seuraavat materiaalit liittyvät asiakokonaisuuteen

1. Nordic Healthcare Group: Ensihoidon palvelutuotannon yksikkökustannusten tarkastelu, 29.1.2015
https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/ensihoidon_palvelutuotannon_yksikkokustannusten_tarkastelu.pdf
2. Ensihoito Suomessa -raportti, toukokuu 2016
http://www2.yrittajat.fi/File/030beb0b-a6e5-4026-9701-81568fe56b71/Ensihoito_Suomessa_raportti2016.pdf
3. Yrittäjien malli sote- ja maakuntauudistukseen (pdf)
http://www2.yrittajat.fi/File/3371ffe5-0468-4378-8c32-1b9831376973/SY_yrittajien_malli_sote_ja_makuntauudistukseen.pdf